

Saksframlegg

Dato: 09.06.2015
Arkivref: 2015/2258-18585/2015 / A40

Saksbehandler: Håkon Kjartan Velde

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
	Fylkesutvalget	23.06.2015

HØRING - NOU 2015:2 Å HØRE TIL - VIRKEMIDLER FOR ET TRYGT PSYKOSOSIALT MILJØ

1. FORSLAG TIL VEDTAK

Fylkesrådmannen fremmer slikt forslag til vedtak:

1. Aust-Agder fylkeskommune støtter i hovedsak forslagene til strategier og tiltak fra NOU 2015:2.
2. Aust-Agder fylkeskommune mener at alternativ til Barneombudets foreslåtte rolle knyttet til klager på håndtering av ny aktivitetsplikt, samt alternativ til ny rolle for PP-tjenesten i systemrettet arbeid for psykososialt skolemiljø, bør utredes nærmere.
3. Aust-Agder fylkeskommune mener at spørsmålet om fylkeskommunen bør ha ansvaret for skolehelsetjenesten for de videregående skolene bør vurderes som del av forslaget om å styrke skolehelsetjenesten.

2. SAMMENDRAG

Utvalget har levert en omfattende utredning som gjør rede for viktige perspektiver, og som rommer en rekke sentrale strategier og tiltak for å sikre elevene et trygt psykososialt skolemiljø.

Fylkesrådmannen stiller seg i hovedsak positiv til strategiene og tiltakene som foreslås i utredningen. Dette gjelder også "paraplytiltaket" i utredningen, nemlig en ny, bred og sammenhengende statlig satsing kalt *Inkluderende skole*.

På enkelte punkter ville fylkesrådmannen verdsatt en grundigere utredning av alternativene til de foreslåtte løsningene. Dette gjelder Barneombudets rolle ved klager på håndtering av ny aktivitetsplikt, og ny rolle for PP-tjenesten i systemrettet arbeid for psykososialt skolemiljø. Fylkesrådmannen etterlyser dessuten at utvalget hadde vurdert hvorvidt fylkeskommunen burde ha ansvaret for skolehelsetjenesten for de videregående skolene.

3. BAKGRUNN FOR SAKEN

Ved kongelig resolusjon av 9. august 2013 ble det oppnevnt et utvalg for å vurdere de samlede virkemidlene for å skape et godt psykososialt skolemiljø, samt å motvirke og håndtere mobbing og andre uønskede hendelser i skolen. Utvalget har vært ledet av fylkesmann i Aust-Agder, Øystein Djupedal. Utvalget avga sin utredning NOU 2015:2 den 18. mars i år. Den har tittelen "Å høre til - virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø".

I brev datert 19. mars 2015 har Kunnskapsdepartementet (KD) sendt utredningen på høring. Fylkesrådmannen deltok på høringskonferanse i Arendal den 19. mai 2015. Frist for å avgi høringsuttalelse er 22. juni 2015. KD har godkjent at denne fristen forskyves med to dager.

Utredningen er et svært omfattende dokument med 101 forslag til strategier og tiltak. Den består av fem deler:

- Del I: Innledning, perspektiver og sammendrag
- Del II: Bruk av statlige virkemidler i arbeidet med psykososialt miljø, krenkelser og mobbing
- Del III: Kunnskapsgrunnlag
- Del IV: Utvalgets forslag til tiltak
- Del V: Lovutkast, merknader og økonomiske og administrative konsekvenser

I del IV i NOUen beskrives utvalgets samlede vurderinger og tiltak. Fylkesrådmannen har derfor valgt å sette fokus på denne delen av utredningen.

Vedlagt følger sammendragkapitlet med oversikt over alle de foreslåtte strategiene og tiltakene (del 1, se avsnitt 1.6). NOUen er ellers tilgjengelig på www.regjeringen.no, jf. denne lenken: [NOU 2015:2 Å høre til](#).

4. UTREDNINGENS HOVEDPERSPEKTIVER

Et knippe overordnede perspektiver har vært styrende både for hvilke spørsmålsstillinger utvalget har vært opptatt av, og hvilke strategier og tiltak som utvalget har fokusert på. Disse perspektivene er som følger:

- *Menneskerettighetene som målestokk.* Elever som krenkes, mobbes, trakasseres eller diskrimineres på skolen får sine grunnleggende menneskerettigheter brutt. FNs barnekonvensjon gir barn grunnleggende menneskerettigheter som skal oppfylles. Å oppfylle disse menneskerettighetene er målestokken for utvalgets arbeid.
- *Samfunnet skal ha en nullvisjon om og nulltoleranse for krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering.* Den individuelle retten til et trygt psykososialt skolemiljø betyr at det må være nulltoleranse for denne typen handlinger. I tillegg kommer nullvisjonen. Utvalget har lagt til grunn at vi som samfunn og samfunnsborgere ikke skal si oss fornøyd så lenge det er elever som blir krenket, mobbet, trakassert eller diskriminert.
- *Faglig læring og sosial læring hører sammen.* God opplæring skaper trygge psykososiale skolemiljøer preget av sosial tilhørighet og inkludering, samtidig som trygge skolemiljøer skaper gode faglige resultater. Faglig læring og sosial læring sees dermed i sammenheng.
- *Inkludering for å høre til.* Begrepet inkludering har i skolen tradisjonelt vært knyttet til elever med særskilte behov og som dermed har behov for spesialundervisning. Utvalgets perspektiv er at begrepet må forstås bredere og mer allment. Inkludering er grunnleggende for alle elever og handler om at alle skal høre til, jf. også NOUens tittel.

Videre har utvalget satt søkelyset på et sett utfordringer som er sentrale i arbeidet med å fremme et trygt psykososialt skolemiljø og å forebygge krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering. Disse fremkommer av et bredt erfaringsmateriale gjennomgått av utvalget, slik som forskning, diverse kartlegginger, tilsyn, innspill fra organisasjoner, elever og foresatte med mer.

- *Rettsikkerhet - elevenes rettigheter blir ikke oppfylt.* Selv om elevene har sterke rettigheter etter opplæringslovens kapittel 9a, erfarer utvalget at disse ikke blir oppfylt i stor nok grad. Følgelig er det behov for å se på utformingen av lovbestemmelsene, på behovet for å styrke regelverkskompetansen og på klageordningen. Utvalget har videre vært opptatt av at tilsyns- og klageinstansen per i dag ikke kan pålegge sanksjoner når lovpålagte krav ikke etterleves.
- *Skolekultur - skolekulturen fokuserer for lite på nulltoleranse for krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering.* Utvalget oppfatter at det er for lite bevissthet knyttet til betydningen av skolekultur, det vil si hvilke holdninger og verdier som finnes i skolen, og hvordan disse påvirker det psykososiale miljøet. Skoleledelsen har et særlig ansvar som rollemodeller.
- *Involvering og samarbeid - elever og foreldre involveres ikke godt nok i skolens arbeid med det psykososiale skolemiljøet.* Utvalget er opptatt av at de lovpålagte brukerorganene ikke alltid er opprettet som forutsatt. Videre at elevenes syn på skolemiljø og elevkultur ikke i stor nok grad kommer frem. Det pekes også på at foreldreinvolvering er viktig for skolemiljøet. Gode relasjoner mellom skole og foresatte er viktig for å løse saker om mobbing, og disse relasjonene bør styrkes.
- *Ansvarliggjøring og systematikk - skoleeierens og skoleledernes kapasitet til å jobbe systematisk og langsiktig med å utvikle skolemiljøet er mangelfull.* Utvalget oppfatter det som uheldig at enkelte skoleeiere og skoler i sin fremmende og forebyggende innsats arbeider for lite målrettet og systematisk. I dette ligger også en oppfatning om at en i for liten grad evaluerer om tiltak virker. Utvalget peker på at ledelse på alle nivå må styrkes for å bote på dette, også klasseledelsen.
- *Organisering - ansvarsfordelingen i støttesystemet er for utydelig.* Det er i dag mange aktører på de ulike nivåene som har oppgaver knyttet til elevenes skolemiljø. Utvalget ser behovet for å gjennomgå det samlede støttesystemet, og da spesielt funksjoner som har oppgaver knyttet til elevenes psykososiale miljø og psykiske helse, slik som skolehelsetjenesten og PP-tjenesten.

5. GJENNOMGANG OG VURDERING AV UTREDNINGENS FORSLAG

I høringsbrevet bes høringsinstansene om å organisere sine uttalelser i tråd med utvalgets samlede og kapitteinndelte liste over tiltak. For hvert av kapitlene gjengis først sentrale tiltak fra NOUen, deretter fylkesrådmannens vurderinger. Tatt i betraktning bredden og omfanget av de foreslåtte strategiene og tiltakene, har fylkesrådmannen funnet det nødvendig å prioritere hvilke momenter som løftes frem.

Forslag i kap. 12: Fra menneskerettigheter til praksis

I dette kapitlet trekker utvalget opp rammene for statens arbeid med elevenes psykososiale skolemiljø. Utvalget foreslår at barnekonvensjonen må implementeres bedre innenfor utdanningssektoren. Nullvisjonen om, og nulltoleransen for, krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering i skolen opprettholdes. Det må utarbeides en nasjonal handlingsplan for trygge oppvekstmiljøer og en ny statlig satsing på en *Inkluderende skole*.

Fylkesrådmannen støtter disse strategiene og vektlegger at utredningen her gir et klart signal om viktigheten av barn og unges menneskerettigheter. Vurderinger knyttet til forslaget om den nye statlige satsingen fremkommer under kap. 21 nedenfor.

Forslag i kap. 13: Arbeid med å fremme et trygt skolemiljø og forebygge krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering

Djupedal-utvalget er opptatt av å bygge trygge skolemiljø som forebygger krenkelser og annen uønsket atferd, og strategiene og tiltakene som foreslås for å fremme slike skolemiljø er mange. De knytter seg til å styrke skolekulturen i bred skala, både gjennom å styrke skoleeiers og skolens systematiske arbeid, styrke lærer- og rektorutdanningene, styrke elevenes og foreldrenes mulighet til å bidra og styrke brukerorganenes grunnlag for deltakelse. Når det gjelder tiltak knyttet til elevene på skolen, pekes det på flere tiltak for å styrke den digitale kompetansen. Det foreslås også å videreføre støtte til ulike antimobbe-program.

Etter fylkesrådmannens vurdering bør innsats som fremmer og vedlikeholder trygge skolemiljø, og dermed forebygger krenkelser og annen uønsket atferd, stå helt sentralt. Tall fra elevundersøkelsen viser at det stadig er elever i de videregående skolene i fylket som opplever mobbing og krenkelser. Følgelig støttes strategiene og tiltakene knyttet til dette. Fylkesrådmannen vil særlig peke på tiltakene knyttet til å styrke elevenes digitale kompetanse, herunder digitale dømmekraft. Igjen viser tall fra elevundersøkelsen at det er behov for å gjøre mer. Når det gjelder tiltaket om at Senter for IKT i utdanningen skal utvikle et program for digital dømmekraft, vil fylkesrådmannen peke på at dette programmet ikke bare bør rette seg mot elevene, men også mot pedagogisk personale og andre tilsatte i skolen, samt mot foresatte.

Forslag i kap. 14: Håndtering av krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering i skolen

I dette kapitlet presenterer utvalget ulike faser knyttet til det å håndtere situasjoner med krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering i skolen. Tiltaket som foreslås er å utarbeide en veileder for denne typen hendelser. Denne veilederen skal bygge på kunnskap om hva som virker, og på den nye aktivitetsplikten, jf. forslag i kap. 15 nedenfor.

Fylkesrådmannen vil peke på at saker med krenkelser, mobbing osv. er kompliserte. I likhet med utvalget vurderer også fylkesrådmannen at slike saker ofte er unike og krever en særegen plan for handling. Trass i dette er fylkesrådmannen positiv til at det utarbeides en ny veileder for håndtering av denne typen hendelser. Det legges til grunn at ambisjonen må være at veilederen blir så konkret at den blir operativ.

Forslag i kap. 15: Økt rettssikkerhet ved tydeliggjøring av opplæringsloven kapittel 9A.

Utvalget foreslår omfattende endringer i opplæringslovens kapittel 9A (se utredningens kap. 22 for utkast til nye lovbestemmelser, og kap. 23 for merknader til disse). Disse handler både om tydeliggjøring av allerede gjeldende rett, og om nytt innhold.

I forslag til ny § 9A-1 er det tydeliggjort at det er elevens subjektive opplevelse som er avgjørende for om ord eller handlinger er krenkende. Nulltoleransen slås fast i samme paragrafs andre ledd, mens skoleeiers plikt til å sikre et trygt skolemiljø som fremmer helse, trivsel, læring og sosial tilhørighet for alle elever fremgår av det tredje leddet.

I forslag til ny § 9A-3 fremkommer konkrete krav til hva et internkontrollsystem på skolenivå skal inneholde. Med utgangspunkt i føringer knyttet til HMS-arbeid generelt, foreslås det lovfestet hvilke elementer et slikt system skal inneholde.

Utvalget har vært opptatt av at det nåværende skillet mellom skolens handlingsplikt og vedtaksplikt ikke har fungert tilfredsstillende. Derfor foreslås det isteden innført en ny aktivitetsplikt med krav til hvordan skoler skal behandle saker knyttet til krenkelser av elever, jf. ny §9A-7. I ny §9A-8 er dessuten aktivitetsplikt foreslått også når tilsatte krenker elever.

Fylkesrådmannen stiller seg i hovedsak positiv til de foreslåtte endringene i opplæringslovens kapittel 9A. Det er viktig å fastslå retten til trygge skolemiljø og nulltoleransen for krenkelser og annen uønsket atferd. Når det gjelder tydeliggjøring av konkrete krav til innholdet i et HMS/internkontrollsystem for elevenes skolemiljø, noteres det at fylkeskommunens handlefrihet til å tilpasse systemet til lokale forhold dermed innskrenkes. Tatt i betraktning uklarhetene rundt dagens lovbestemmelse, har fylkesrådmannen likevel ikke innvendinger mot forslaget. Videre støttes forslaget om å lovfeste en ny aktivitetsplikt ved mistanke eller kjennskap til at elever opplever å bli krenket, mobbet osv. Dette vil tydeliggjøre regelverket, ikke bare for elevene, men også for de tilsatte i skolen. For øvrig har fylkesrådmannen merket seg at skoleeiers ansvar løftes frem i flere av de nye lovbestemmelsene, og at dette i hovedsak handler om å tydeliggjøre gjeldende rett.

Forslag i kap. 16: Styrket håndheving av brudd på kapittel §9A.

I og med at aktivitetsplikten foreslås innført, endres også forutsetningene for dagens klageordning. Etter gjeldende rett kan elever og foreldre klage på skolens enkeltvedtak knyttet til om elevens rett til et godt psykososialt miljø er oppfylt, eller på at skolen ikke har fattet enkeltvedtak innen rimelig tid. Fylkesmannen er klageinstans. Utvalget foreslår at gjenstanden for klage blir krenkelsene, mobbingen osv. som sådan, og om skolen gjennom aktivitetsplikten har satt inn tilstrekkelige og egnede tiltak. Barneombudet foreslås som instans for å fatte vedtak i situasjoner/saker der elever eller foresatte klager på håndteringen av aktivitetsplikten. Barneombudet blir dermed førsteinstans, og klage på ombudets vedtak kan påklages til Skolemiljøklagenemnda. Videre foreslås det lovfestet hjemmel til å pålegge administrative reaksjoner og sanksjoner mot skoleeiere som ikke oppfyller kravene knyttet til

opplæringslovens kapittel 9A. Denne hjemmelen skal også gjelde Fylkesmannen i rollen som tilsynsmyndighet.

Gitt forslaget til aktivitetsplikt er fylkesrådmannen enig i at klageordningen må endres. Når det gjelder hvem som skal utrede og fatte vedtak ved slike klager, har imidlertid fylkesrådmannen innvendinger. Bakgrunn for at utvalget har foreslått Barneombudet synes dels å være hensynet til likebehandling samt at dagens ordning ikke har fungert. I valget mellom å opprette et nytt organ fremfor å innarbeide oppgavene i Barneombudets portefølje, legger utvalget til grunn at sistnevnte løsning er mest hensiktsmessig. Etter fylkesrådmannens vurdering burde den nye rollens konsekvens for Barneombudets uavhengige ombudsrolle vært nærmere utredet. Det samme gjelder muligheten av å legge oppgaven til Fylkesmannen, dels på grunn av Fylkesmannens lokalkunnskap, dels fordi et nytt kapittel 9A i opplæringsloven blir tydeligere og dermed legger bedre til rette for likebehandling.

Fylkesrådmannen har ikke innvendinger mot forslaget om å innføre hjemmel for administrative reaksjoner og sanksjoner ved manglende etterlevelse av lovbestemmelsene i kapittel 9A. Fylkesrådmannen vurderer likevel at de viktigste strategiene og tiltakene i utredningen handler om å arbeide systematisk ”i forkant”, både gjennom å fremme trygge skolemiljø, og ved aktivt å forebygge krenkelser og annen uønsket atferd.

Forslag i kap. 17: Skoleeierens styring og støtte

Utvalget er opptatt av å styrke og ansvarliggjøre skoleeierne, og tiltakene er mange. Skoleeiers kapasitet må forsterkes både når det gjelder forebyggende arbeid og regelverksetterlevelse. Veilederen for skoleeiers forsvarlige system, jf. opplæringsloven § 13-10, foreslås revidert. Utvalget foreslår at den årlige tilstandsrapporten skal inneholde en evaluering av hver enkelt skoles arbeid med elevenes psykososiale miljø, og videre at hver enkelt skoles planer for arbeidet med det psykososiale skolemiljøet skal forelegges fylkestinget.

Utvalget foreslår å endre mandatet til PP-tjenesten, ved at arbeidet med kompetanse- og organisasjonsutvikling handler om opplæringen og det psykososiale skolemiljøet til alle elever. Det tas også til orde for å innføre en veiledende norm for bemanningen i PP-tjenesten. Videre foreslås det å styrke kapasiteten for sosialpedagogisk rådgivning i skolen, både når det gjelder ressurser og kompetanse, samt å revidere læreplanen for barne- og ungdomsarbeiderfaget for å styrke fokuset på skolemiljø.

Fylkesrådmannen stiller seg generelt positiv til tiltak som handler om å styrke skoleeiers kapasitet i arbeidet med å styrke det psykososiale skolemiljøet. Flesteparten av de foreslåtte tiltakene oppfattes direkte eller indirekte å bidra til dette.

Det er positivt å bringe frem mer informasjon fra skolenivå om arbeidet som gjøres for skolemiljøet. Dersom dette i tilstandsrapporten skal handle om en årlig skolevis fremstilling og vurdering av skolemiljøet, legger fylkesrådmannen til grunn at disse ikke må bli for omfattende, og at det utarbeides nærmere retningslinjer for innholdet. For øvrig er forslaget om en mer detaljert veileder for skoleeiers forsvarlige system positivt. Denne må for øvrig avstemmes mot de nye føringene knyttet til internkontroll i nye §9A-3, jf. forslaget knyttet til kap. 15 ovenfor.

Når det gjelder forslaget om utvidelse av PP-tjenestens mandat til også å omfatte systemrettet arbeid for å styrke det psykososiale skolemiljøet, savner fylkesrådmannen vurderinger av alternative tiltak. PP-tjenestens kjernekompetanse er spesialpedagogikk, og det primære fokuset er elever med lærevansker og særskilte opplæringsbehov. Riktignok skal

tjenesten allerede under dagens mandat arbeide systemrettet, samtidig som lærevansker ofte også har sammenheng med psykososiale forhold ved skolene. Dette gjør at PP-tjenesten har forutsetninger for å utvide nedslagsfeltet gjennom endringen av mandatet slik utvalget foreslår. Tatt i betraktning at skoleeiers samlede kapasitet for å veilede og hjelpe skolene i arbeidet med det psykososiale skolemiljøet skal styrkes, ville det likevel etter fylkesrådmannens syn også vært interessant å utrede alternativer. Eksempelvis kunne en tenke seg ambulerende skolemiljøteam mer direkte knyttet til skoleeiers utdanningsavdeling. Slike team kunne vært satt sammen med tverrfaglig kompetanse, med sikte på bred støtte i forebyggende arbeid ved skolene.

Forslag i kap. 18: Styrket samarbeid med andre - et bedre støttesystem

Kapitlet inneholder forslag om å utrede det samlede statlige støttesystemet med henblikk på forbedringer. Videre foreslås det at kommunene må gjennomgå ansvarsfordeling, oppgaver og tiltak for barn og unge i samarbeid med skolene, skolehelsetjenesten, BUP, barnevern og politi. Det foreslås også at alle kommuner lager planer for å forebygge krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering på alle arenaene der barn og unge er. Når det gjelder skolehelsetjenesten, foreslås det å bevilge 400 millioner kroner i frie midler til kommunene for å bringe bemanningen for denne tjenesten nærmere de nasjonale normene.

Krenkelser og annen uønsket atferd må i første rekke forstås som et samfunnsproblem og ikke et skoleproblem. Fylkesrådmannen støtter i hovedsak NOU-ens forslag knyttet til samarbeid og støttesystem. Det er positivt at utvalget foreslår å styrke skolehelsetjenesten. På bakgrunn av erfaring med mangelfull kapasitet i skolehelsetjenesten over tid, ville likevel fylkesrådmannen ønsket en utredning og vurdering av spørsmålet om å overføre skolehelsetjenesten ved de videregående skolene til fylkeskommunen. Dette ville sikret en mer forutsigbar tjeneste for elevene i videregående skole, og fylkesrådmannen mener at spørsmålet bør utredes som del av den videre prosessen.

Forslag i kap. 19: Å styrke kompetansen

Utvalget foreslår en rekke tiltak knyttet til å styrke kompetansen på området psykososialt skolemiljø. Disse handler om lærerutdanningene og om etter- og videreutdanning for lærere og skoleledere. Kompetanse handler både om regelverkskompetanse og kompetanse i å håndtere krenkelser, mobbing osv., herunder digital mobbing.

Etter fylkesrådmannens vurdering er dette hensiktsmessige tiltak. For satsinger på etter- og videreutdanningstiltak fra sentralt hold vil fylkesrådmannen peke på at det er viktig at disse blir systematiske og forutsigbare.

Forslag i kap. 20: Forskning

Utvalget savner mer kunnskap knyttet til krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering. Det foreslås dermed at Norges forskningsråd tildeles 20 millioner kroner til å utlyse forskningsprosjekter på disse feltene. Videre foreslås det at Læringsmiljøsenteret får ansvaret både for en kunnskapsbase på området og for å stå for gjennomføring av Elevundersøkelsen.

Fylkesrådmannen har ikke innvendinger til disse forslagene. Det er viktig at forskningen klargjør tiltak som virker, og som resulterer i bidrag til verktøykassen.

Forslag i kap. 21: Inkluderende skole - en ny statlig satsing

I dette siste av "tiltakskapitlene" fremmes forslag om en ny statlig satsing - *Inkluderende skole*. Det trekkes her veksler på forslag tidligere i utredningen. Satsingen foreslås for perioden 2016-2023 og skal gjelde alle nivå i grunnopplæringen. Utvalget ser for seg en storskala kapasitetsbygging, både for å øke den generelle kapasiteten for skoleutvikling, og den spesifikke kapasiteten knyttet til psykososialt skolemiljø.

Sentrale satsingsområder i satsingen skal være skolebasert kompetanseutvikling, økt regelverkskompetanse og -etterlevelse, involvering av elever og foreldre samt målrettede tiltak mot det psykososiale skolemiljøet, krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering. Arbeidet med digital mobbing skal være gjennomgående i satsingen.

Fylkesrådmannen oppfatter at forslaget til en statlig satsing på inkluderende skole tar opp i seg en rekke av tiltakene utredet og foreslått i NOUen. Etter fylkesrådmannens vurdering kan dette bli en viktig satsing som treffer behov i skolen. Forutsetningen må imidlertid være at den storstilte kapasitetsbyggingen følges opp ressursmessig. For øvrig er det positivt at et av tiltakene knyttet til satsingen er å utarbeide en strategi som også innbefatter plan for implementering. Tatt i betraktning omfanget og bredden av satsingen oppleves dette som helt nødvendig.

6. KONKLUSJON

Etter fylkesrådmannens vurdering har Djupedal-utvalget gjort et viktig arbeid med å behandle og drøfte de ulike sidene ved elevenes psykososiale miljø. Utredningen gir dermed et kraftig signal om viktigheten av et trygt psykososialt miljø for den enkelte elev, og om nulltoleranse for krenkelser, mobbing, trakassering og diskriminering. Gjennom bredden av strategiene og tiltakene som foreslås, utgjør utredningen et godt grunnlag for det videre arbeidet.

Fylkesrådmannen stiller seg i hovedsak positiv til strategiene og tiltakene som utredningen har munnet ut i. Generelt oppfattes de viktigste strategiene og tiltakene i utredningen å handle om å bygge kapasitet for å fremme trygge skolemiljø, og å forebygge krenkelser og annen uønsket atferd.

Videre støttes det som oppfattes som "paraplytiltaket" i utredningen, nemlig en ny statlig satsing kalt *Inkluderende skole*. Etter fylkesrådmannens syn er det viktig å se at flere av de foreslåtte tiltakene enten overlapper, eller henger nært sammen med hverandre. Følgelig er forslaget om en ny, bred og sammenhengende satsing på dette området godt.

På enkelte punkter ville fylkesrådmannen verdsatt en grundigere utredning av alternativene til de foreslåtte løsningene. Dette gjelder alternativ til Barneombudets foreslåtte rolle knyttet til klager på håndtering av ny aktivitetsplikt (kap. 16), og alternativ til ny rolle for PP-tjenesten i systemrettet arbeid for psykososialt skolemiljø (kap. 17). I tillegg ville fylkesrådmannen ønsket at utvalget hadde vurdert hvorvidt fylkeskommunen burde ha ansvaret for skolehelsetjenesten for de videregående skolene (kap. 18).

Avslutningsvis vil fylkesrådmannen peke på den viktige sammenhengen mellom elevenes psykososiale skolemiljø og frafall i videregående opplæring. I NOU-en berøres denne tematikken ved gjennomgangen av kunnskapsgrunnlaget, hvilket er positivt. Flere av de foreslåtte tiltakene i utredningen vil indirekte bidra til å styrke det psykososiale skolemiljøet, og dermed redusere risikoen for frafall. I den forbindelse vil fylkesrådmannen minne om at frafall i videregående opplæring må forstås i et helhetlig og 13-årig perspektiv.

Vedlegg:
NOU 2015:2 - del I, sammendrag